

training of specialists for pre-trial investigation bodies of the National Police. The main directions for improving the training of specialists for the pre-trial investigation bodies of the National Police should be: 1) increasing the requirements for the quality of legal education and professional training of future employees of investigative units; 2) introduction of training of experts for pre-trial investigation bodies according to the profiles assigned by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine; 3) introduction of an effective model of conducting binary classes with the involvement of experienced staff of pre-trial investigation bodies in the process of training specialists for such bodies.

Keywords: *specialist training, pre-trial investigation bodies, higher education institutions, National Police.*

УДК 343.71

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-1-163-168

Стащак А. Ю.
кандидат
юридичних наук
(Харківський
національний
університет
внутрішніх справ)

Шендрик В. В.
доктор юридичних
наук, професор,
заслужений юрист
України
(Харківський
національний
університет
внутрішніх справ)

НАУКОВА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ПРИНЦИПИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ»

Статтю присвячено теоретичним проблемам визначення змісту дефініції «принципи оперативно-розшукової діяльності підрозділів кримінальної поліції». За результатами виконаного аналізу встановлено: по-перше, наявність різноманіття підходів і думок, сформульованих у результаті обговорення найбільш болючих та гострих аспектів, що відповідно вимагає комплексного підходу до розгляду та визначення змісту поняття «принципи оперативно-розшукової діяльності»; по-друге, визначено, що останнім часом серед фахівців-юристів триває активна полеміка щодо тематики обмеження конституційних прав та свобод особи під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Зазначене, з одного боку, зумовлюється великою кількістю наявних порушень у вказаній сфері практичними працівниками, а з іншого – недостатнім розумінням основних положень у частині проведення оперативно-розшукових заходів у вигляді невизначеності щодо застосування принципів ОРД у процесі протидії злочинності. Для досягнення поставленої у статті мети розглянуто семантику досліджуваного поняття, думки вітчизняних та зарубіжних вчених, наведено та критично проаналізовано принципово відмінні погляди. Як наслідок, констатовано, що під дефініцією «принципи оперативно-розшукової діяльності підрозділів кримінальної поліції» слід розуміти закріплені чинним законодавством керівні та основоположні ідеї та цінності, що не підлягають порушенню та в загальному вигляді визначають парадигму, основоположні курс, межі та границі для здійснення оперативно-розшукових заходів, використання оперативно-розшукових сил та засобів під час повсякденної діяльності підрозділів кримінальної поліції, спрямованої на оперативно-розшукову протидію злочинності.

Ключові слова: *принципи, оперативно-розшукова діяльність, підрозділи кримінальної поліції.*

Постановка проблеми. Положеннями конституції України людина, її права та свободи визначено найвищою соціальною цінністю [1] та є основоположним принципом для всього іншого національного законодавства. Також у Конституції України визначаються і гарантуються права і свободи особи відповідно до загальновизнаних принципів і

© Стащак А. Ю.: 2019
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2854-4520>
ord-hnuvs@ukr.net

© Шендрик В. В., 2019
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8967-7223>
ord-hnuvs@ukr.net

норм міжнародного права й відповідно до норм Конституції нашої держави. Водночас Конституція прямо вказує на неможливість існування таких нормативних актів, що будуть їй протистояти в частині притиснення прав та свобод людини. Навіть в умовах надзвичайного стану не підлягають обмеженню право на життя, охорона державою гідності особистості, право на недоторканність приватного життя, особисту й сімейну таємницю, захист своєї честі і доброго імені, право на житло, свобода совісті, віросповідання та ін. Однак практика свідчить, що у разі гарантування державою прав і свобод найважливіша складова – її діяльність щодо створення фактичних умов, за яких можлива реалізація прав і свобод, додержання законності, верховенства права, причому гарантування державою таких засад – це, в кінцевому підсумку, створення системи принципів існування певної діяльності, в тому числі правоохоронної. Тобто в діяльності підрозділів кримінальної поліції під час здійснення ними оперативно-розшукової діяльності особливої уваги потребує система принципів такої діяльності. Враховуючи вище зазначене, вважаємо доцільним визначитись зі змістом дефініції «принципи оперативно-розшукової діяльності підрозділів кримінальної поліції».

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Взагалі в теорії оперативно-розшукової діяльності дослідженню питань, пов'язаних із принципами оперативно-розшукової діяльності, було присвячено досить велику кількість праць. Зокрема, вказана проблематика була частково досліджена в монографії Цуцкірідзе М. С. на тему: «Кримінально-процесуальна діяльність слідчого: теоретичні, правові та праксеологічні засади», кандидатській дисертації Ценова Д. М. на тему: «Оперативно-розшукове забезпечення підрозділами кримінальної поліції досудового розслідування злочинів корисливо-насилницького спрямування» та в методично-практичному матеріалі Перепелиці М. М. (лекція на тему: «Поняття, завдання, принципи та правова основа оперативно-розшукової діяльності»). Однак аналізуючи зазначені наукові праці, а також наукові розробки інших фахівців у сфері оперативно-розшукової діяльності, констатовано, що ця проблематика ще не була повністю досліджена, і як наслідок, сьогодні відсутній єдиний погляд щодо змісту дефініції «принципи оперативно-розшукової діяльності підрозділів кримінальної поліції».

Метою статті є надання авторського змісту дефініції «принципи оперативно-розшукової діяльності підрозділів кримінальної поліції».

Виклад основного матеріалу. Останнім часом серед фахівців-юристів триває активна полеміка щодо тематики обмеження конституційних прав та свобод особи під час здійснення оперативно-розшукової діяльності. Зокрема, вказане, з одного боку, зумовлюється значною кількістю наявних порушень у вказаній сфері практичними працівниками, з іншого – недостатнім розумінням основних положень у частині проведення оперативно-розшукових заходів, оскільки головним елементом забезпечення й обмеження інтересів людини й громадянина є принципи [2].

Різноманіття підходів і думок, сформульованих у результаті обговорення найбільш болючих та гострих аспектів, вимагає комплексного підходу до розгляду та визначення змісту поняття «принципи оперативно-розшукової діяльності». Враховуючи вказане, відштовхнемося від семантики досліджуваного поняття.

Взагалі принципи (від лат. *principium* – початок, основа) є в ролі об'єктивної дійсності як керівні положення, в яких виражаються ідеї, вимоги і правила, якими регламентуються люди в тій чи іншій сфері діяльності. Крім того, під терміном «принцип» також розуміють внутрішнє переконання, погляд на речі, що визначають норму поведінки [3].

Водночас, як визначає Дубоносів Є. С., принципи є сполучною ланкою у будь-якій системі, вони не існують самі по собі, поза будь-якою діяльністю, яка дає їм конкретне організаційне і тактичне наповнення. Одночасно вони вносять єдність у тлумачення знання і служать відображенням у ньому основних об'єктивних закономірностей будь-якої діяльності. Зовнішнє відхилення від принципів неминуче призводить до збочень її суті, а в разі великої кількості відхилень – ньяїд див йишні в яннеждоререп од ості. У сфері ж ОРД внутрішнє переконання повинно відображати об'єктивні і суттєві закономірності, зумовлені складними в цій сфері суспільними відносинами. Принципи проведення оперативно-розшукових заходів під час здійснення ОРД прямо вказані в ст. 4 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», а саме: законність, дотримання прав і свобод людини і громадянина, принцип взаємодії з органами управління та населенням [4]. Однак існують й інші принципи, які напрацьовані практикою оператив-

но-розшукової діяльності і впливають із змісту норм Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», відомчих нормативних актів органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність [5, с. 163; 6].

Слід зазначити, що в теорії ОРД є декілька різних підходів щодо визначення принципів ОРД.

Зокрема, Сервецький І. В., розглядаючи питання стосовно принципів розшукового права, наводить думку Шумилова О. Ю. про те, що серед науковців поки що не досягнуто єдності щодо поняття, змісту й системи принципів оперативно-розшукової діяльності [5]. Водночас він оперує думками Козаченка І. П., Грохольського Л. В. та Шумилова О. Ю. Наприклад, Козаченко І. П. та Грохольський Л. В. принципи оперативно-розшукової діяльності поділяють на три групи: конституційні, загальні та спеціальні, а Шумилов О. Ю. поділяє їх на дві групи: конституційні принципи, тобто принципи, закріплені в Конституції, та інші принципи [5].

До того ж вчення про принципи настільки важливе для будь-якої соціальної діяльності людини і настільки всеосяжне, що до його розробки і тлумачення причетні вчені практично всіх галузей знань.

Принципи як основні висловлюють зміст державно-правових вихідних основ всієї діяльності, є орієнтиром у правотворчій діяльності. Вони забезпечують нормативне регулювання й розвиток правової та правозастосовної систем [8].

Принципи ОРД як такі мають право на існування, оскільки детермінують саме цю діяльність, висловлюють її сутнісну визначеність, тим самим і відмежовують від суміжних видів діяльності (наприклад, криміналістики, кримінального процесу). Вони мають у своїй основі систему базових положень, які притаманні тільки ОРД і при цьому спираються на закони, що вивчаються іншими науками, тісно з нею пов'язаними (кримінальне право, кримінальний процес, кримінологія, криміналістика, психологія та ін.). Принципи ОРД нерозривні з усією правоохоронною діяльністю, вони висловлюють об'єктивні і суттєві закономірності, що склалися під час протидії злочинності, з урахуванням глибинної (корінної) специфіки використання ОРД. Породжені конкретною дійсністю, принципи не тільки відображають об'єктивні закономірності, але і є засобом перебудови цієї дійсності. Найчастіше до принципів цієї діяльності відносять положення, які мають велике значення для вирішення завдань ОРД, однак не є основними й загальнообов'язковими [9].

На нашу думку, формулювання підходу до розгляду проблематики принципів ОРД у такий спосіб є дещо некоректним та неетичним, оскільки при цьому залишається поза увагою визначення дефініції «принципи оперативно-розшукової діяльності» у широкому значенні.

Водночас існує й інший підхід до визначення принципів оперативно-розшукової діяльності, зокрема шляхом розгляду безпосередньо кожного принципу та без уособлення загальної дефініції.

Яскравим прикладом є думка авторського колективу (Албул С. В., Андрусенко С. В. та ін.), викладена в навчальному посібнику «Основи оперативно-розшукової діяльності», про те, що вся оперативно-розшукова діяльність має здійснюватись наступально, використовуючи поєднання гласних і негласних заходів, добровільність, конфіденційність, конспірацію. При цьому Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» та інші закони, що регламентують цей вид правоохоронної діяльності, крім принципів, вказаних у ст. 4 Закону про ОРД, вказують і на інші принципи, тобто на ті керівні основні положення, які розроблені теорією та прийняті практикою і закріплені в оперативно-розшуковому законодавстві та відомчих нормативних актах. Такі принципи притаманні саме такій галузі правоохоронної діяльності, як оперативно-розшукова, і тому їх називають ще галузевими. Такими принципами є поєднання гласних і негласних заходів, добровільність, конфіденційність, конспірація, наступальність, цілеспрямованість, об'єктивність і повнота, доцільність, соціальна захищеність конфідентів. До того ж, оперативно-розшукові заходи мають здійснюватись не тільки наступально, але й цілеспрямовано до повного виконання завдань із пошуку і фіксації даних про протиправну діяльність окремих осіб, організацій, спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах громадян, суспільства і держави [10].

Водночас Шевчук О. Ю., розглядаючи основні принципи запобігання та протидії корупції, зазначає, що Закони України «Про запобігання корупції», «Про Національ-

не антикорупційне бюро України», «Про оперативно-розшукову діяльність» та інші, що регламентують цей вид правоохоронної діяльності, крім принципів, названих у Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність», вказують і на інші принципи, що закріплені в оперативно-розшуковому законодавстві та відомчих нормативних актах, які є галузевими (спеціальними), оскільки вони притаманні саме такій галузі правоохоронної діяльності, як оперативно-розшукова. Такими принципами є конфіденційність, конспірація, наступальність (оперативність), поєднання гласних та негласних заходів боротьби зі злочинністю [11]. Майже аналогічний висновок є й в подальших дослідженнях автора. Зокрема, знов-таки наголошується, що принцип поєднання гласних та негласних заходів боротьби зі злочинністю впливає зі змісту самого поняття ОРД, яка являє собою систему гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, а саме надає можливість реалізувати результати негласної роботи в інтересах кримінального судочинства [12].

Проаналізувавши наведені та ще низку інших тверджень, обґрунтовано такі висновки:

- 1) принципи оперативно-розшукової діяльності в теорії ОРД в загальному вигляді розглядаються науковцями як певні основоположні, керівні ідеї певного виду діяльності;
- 2) здебільшого принципи ОРД розглядаються нерозривно від загальних принципів, передбачених Конституцією України та іншими нормативними актами;
- 3) принципи ОРД створюють свою систему, що залежно від рівня законодавчого регулювання їх сфери впливу та спрямованості розподіляються на декілька підсистем;
- 4) принципи ОРД є обов'язковими для здійснення будь-яких дій, заходів, використання сил під час оперативно-розшукової діяльності;
- 5) принципи ОРД не є видозмінною категорією залежно від загальної спрямованості процесів ОРД.

Водночас можна констатувати, що в загальному вигляді в теорії ОРД фахівці-юристи підтримують думку щодо розподілу системи принципів на загальні, передбачені Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» і спеціальні (конспірації чи негласності, наступальність та поєднання гласних і негласних заходів) принципи, тобто такі, що вироблені іншими законами чи нормами права, причому залишаючи поза увагою безпосередньо досліджувану нами дефініцію.

На підставі аналізу фахової юридичної літератури можна зробити висновок, що принципи будь-якої діяльності не можуть існувати самі по собі, вони є тим об'єднуючим чинником, який характеризує певний вид діяльності. До того ж аналіз чинного законодавства дозволяє стверджувати, що принципи ОРД завжди:

- 1) мають чіткі межі свого впливу (початок та кінець певної діяльності);
- 2) суб'єктів виконання та суб'єктів контролю за їх додержанням;
- 3) границі діяльності кожного окремого принципу, причому завжди діяльність одного принципу невідривна та неможлива без застосування іншого;
- 4) порушення одного принципу тягне за собою порушення й іншого;
- 5) існує законодавчо визначена відповідальність за порушення принципів;
- 6) неможливість здійснення принципів ОРД в одному напрямку діяльності оперативних підрозділів, а в інших залишення їх поза увагою.

Висновки. Враховуючи вказане, на нашу думку, під принципами оперативно-розшукової діяльності підрозділів кримінальної поліції слід розуміти закріплені чинним законодавством керівні та основоположні ідеї та цінності, що не підлягають порушенню та в загальному вигляді визначають парадигму, основоположні курс, межі та границі для здійснення оперативно-розшукових заходів, використання оперативно-розшукових сил та засобів під час повсякденної діяльності підрозділів кримінальної поліції, спрямованої на оперативно-розшукову протидію злочинності.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 26.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: http://www.gska2.rada.gov.ua/pls/zweb/webproc4_1?id. (дата звернення: 01.12.2019).
2. Оперативно-розыскная деятельность. URL : <https://alldetectives.ru/ord/printsipy-operativno-rozysknoj-deyatelnosti/soderzhanie-printsipov-operativno-rozysknoj-deyatelnosti.html> (дата звернення: 01.12.2019).
3. Принципы оперативно-розыскной деятельности. URL : https://studme.org/80268/pravo/printsipy_operativno-rozysknoj_deyatelnosti (дата звернення:

01.04.2018).

4. Сервецкий И. Принципы ОРД как основные фундаментальные основы построения розыскного права – самостоятельной области юридической науки. URL : <http://www.info-library.com.ua/libs/statya/6363-printsipi-ord-jak-osnovopolozhni-fundamentalni-zasadi-rozbudovi-rozshukovogo-prava-samostijnoyi-galuzi-juridichnoyi-nauki.html> (дата звернення: 01.12.2019).

5. Сервецкий И. В. Принципы розыскного права. *Юридична наука*. 2011. № 3. С. 196–204. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2011_3_25 (дата звернення: 01.12.2019).

6. Маркушин А. Г. Оперативно-розыскная деятельность. URL : stud.com.ua/62151/pravo/printsipi_operativno_rozshukovoyi_diyalnosti (дата звернення: 01.12.2019).

7. Оперативно-розыскная деятельность. URL : <https://lawbook.online/rozshukova-diyalnist-operativno/aluzevi-printsipi-operativno-rozshukovoji-81630.html> (дата звернення: 01.12.2019).

8. Шевчук О. Ю. Основні принципи запобігання та протидії корупції. URL : http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/5155/1/%D0%A0%D0%95%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%90%D0%9D%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%9E%D0%A0%D0%A3%D0%9F%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%86%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%98%20%D0%92%20%D0%9C%D0%86%D0%96%D0%9D%D0%90%D0%A0%D0%9E%D0%94%D0%9D%D0%9E%D0%9C%D0%A3%20%D0%92%D0%98%D0%9C%D0%86%D0%A0%D0%86_p539-542.pdf (дата звернення: 01.12.2019).

9. Оперативно-розыскная діяльність. URL : pidruchniki.com/80171/pravo/printsipi_operativno-rozshukovoyi_diyalnosti elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/7933/1/Оперативно-розыскуе_p067-068.pdf (дата звернення: 01.12.2019).

Надійшла до редакції 26.12.2019

References

1. Konstytutsiya Ukrayiny [Constitution of Ukraine]: Zakon Ukrayiny vid 26 chervnya 1996 roku № 254k/96-VR. URL : http://www.gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_№/webproc4_1?id. (data zvernennya: 01.12.2019) [in Ukr.]

2. Operativno-rozysknaya deyatel'nost' [Operational search activity]. URL : <https://alldetectives.ru/ord/printsipy-operativno-rozysknoj-deyatelnosti/soderzhanie-printsipov-operativno-rozysknoj-deyatelnosti.html> (data zvernennya: 01.12.2019) [in Russ.]

3. Pryntsyppu operativno-rozysknoj deyatel'nosti [Principles of operational search activity]. URL : https://studme.org/80268/pravo/printsipy_operativno-rozysknoj_deyatelnosti (data zvernennya: 01.04.2018) [in Russ.]

4. Servetskij I. Printsipy ORD kak osnovnyye fundamental'nyye osnovy postroyeniya rozysknogo prava - samostoyatel'noy oblasti yuridicheskoy nauki [Principles of OSA as the basic fundamental foundations of the construction of the investigative law - an independent field of legal science]. URL : <http://www.info-library.com.ua/libs/statya/6363-printsipi-ord-jak-osnovopolozhni-fundamentalni-zasadi-rozbudovi-rozshukovogo-prava-samostijnoyi-galuzi-juridichnoyi-nauki.html> (data zvernennya: 01.12.2019) [in Russ.]

5. Servets'kyy I. V. Pryntsyppu rozshukovoho prava [Principles of Investigative Law]. *Yurydychna nauka*. 2011. № 3. С. 196-204. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/jnn_2011_3_25 (data zvernennya: 01.12.2019) [in Russ.]

6. Markushyn A.G. Operativno-rozysknaya deyatel'nost' [Operational search activities]. URL : stud.com.ua/62151/pravo/printsipi_operativno_rozshukovoyi_diyalnosti (data zvernennya: 01.12.2019) [in Russ.]

7. Operativno-rozysknaya deyatel'nost' [Operational search activities]. URL : <https://lawbook.online/rozshukova-diyalnist-operativno/aluzevi-printsipi-operativno-rozshukovoji-81630.html> (data zvernennya: 01.12.2019) [in Russ.]

8. Shevchuk O.Yu. Osnovni pryntsyppu zapobihannya ta protydyi koruptsiyi [Basic Principles for Preventing and Combating Corruption]. URL : http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/5155/1/%D0%A0%D0%95%D0%90%D0%9B%D0%86%D0%97%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%AF%20%D0%94%D0%95%D0%A0%D0%96%D0%90%D0%92%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%90%D0%9D%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%9E%D0%A0%D0%A3%D0%9F%D0%A6%D0%86%D0%99%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%86%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%98%20%D0%92%20%D0%9C%D0%86%D0%96%D0%9D%D0%90%D0%A0%D0%9E%D0%94%D0%9D%D0%9E%D0%9C%D0%A3%20%D0%92%D0%98%D0%9C%D0%86%D0%A0%D0%86_p539-542.pdf (data zvernennya: 01.12.2019) [in Ukr.]

9. Operativno-rozshukova diyal'nist' [Operational search activity]. URL : pidruchniki.com/80171/pravo/printsipi_operativno-rozshukovoyi_diyalnosti elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/7933/1/Operativno-rozshukove_p067-068.pdf (data zvernennya: 01.12.2019) [in Ukr.]

SUMMARY

Stashchak A.Yu., Shendryk V.V. Scientific interpretation of the concept "principles of operational-search activities of criminal police units". The article deals with theoretical problems of determining the content of the definition of "principles of operational and search activity of criminal police units". The conducted analysis revealed, first, the existing diversity of approaches and opinions, formulated as a result of discussing the most painful and acute aspects, which accordingly requires a comprehensive approach to the consideration and definition of the content of the concept of "operational and search activities". Secondly, it is determined that in recent years there has been an ongoing debate among legal professionals on the subject of limitation of the constitutional rights and freedoms of a person in the course of operational search activities. This, on the one hand, is caused by a large number of violations in the said field by practitioners, and, on the other, by a lack of understanding of the basic provisions in terms of conducting operational-search measures in the form of uncertainty about the use of PRD principles in the process of combating crime. In order to achieve this goal, the author examines the semantics of the concept under study, the existing opinions of domestic and foreign scientists, presents fundamentally different views and critically analyzes them. As a result of the conducted research, it is stated that the definition of "principles of operational and search activity of criminal police units" should be understood to be guided by the current legislation guiding and fundamental ideas that are not violated and generally define the paradigm, fundamental course, boundaries and boundaries investigative measures, the use of operative-search forces and means in the day-to-day activities of criminal police units aimed at investigative counteraction to crime.

Keywords: principles, operational search activities, criminal police units.

УДК 343.13:004(476)

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-1-168-175

Столітній А. В.

доктор юридичних наук, доцент
(Класичний приватний університет)

ЕЛЕКТРОННИЙ СЕГМЕНТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ РЕСПУБЛІКИ БІЛОРУСЬ

Статтю присвячено дослідженню електронного сегмента у кримінальному процесуальному законодавстві Республіки Білорусь. Установлено, що в Республіці Білорусь передбачено спеціалізований електронний інструмент кримінального процесу у формі інформаційної системи – інформаційно-довідкові фонди правоохоронних органів, та у формі технічних пристроїв – електронні засоби контролю; технічні засоби контролю. Досліджено застосування доказів, зафіксованих в електронному форматі.

Ключові слова: кримінальний процес, електронний сегмент, Республіка Білорусь, інструменти кримінального процесу, електронна фіксація.

Постановка проблеми. Триваючий розвиток електронної складової кримінального процесу України обумовлює потребу його дослідження у кримінальному процесі закордонних держав, зокрема пострадянського блоку. Одним з прикладів є електронний сегмент Кримінально-процесуального кодексу Республіки Білорусь від 16.07.1999 (зі змінами і доповненнями) [1] (далі – КПК Білорусі), що ілюструє цікаві приклади застосування електронних технологій під час кримінального провадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що окремі питання кримінального процесу Республіки Білорусь досліджувались українськими та білоруськими вченими. Водночас відсутні комплексні дослідження електронного сегменту в кримінальному процесуальному законі Республіки Білорусь, що обумовлює актуальність цієї